

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 23/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 6 päivänä marraskuuta 2012 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta (HE 142/2012 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Terhi Lehtonen, valtiovarainministeriö
- neuvontalakimies Torbjörn Sandell, Väestörekisterikeskus
- rekisteripäällikkö Tuovi Kontio, Helsingin maistraatti.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin
- ulkoasiainministeriö
- Verohallinto.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain siirtymäsäännöstä siten, että eräiden lain edellyttämien tietojärjestelmämuutosten toteuttamiselle säädettyä kolmen vuoden määräaikaa jatkettaisiin yhdellä vuodella. Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä väestötietojärjestelmään talletettavia tietoja koskevia muutoksia. Toimitilahuoneistoa koskevin tietoina talletettaisiin ainoastaan tieto siitä, onko huoneisto tarkoitettu toimitilakäyttöön. Turvakielto voitaisiin tallettaa erityisestä

syystä myös toistaiseksi voimassa olevana. Väestötietojärjestelmään voitaisiin tallettaa henkilön omaan pyyntöön perustuen perustiedot myös Suomessa toimivien ulkomaan edustustojen henkilökuntaan kuuluvista sekä heidän perheenjäsenistään ja yksityisessä palveluksessaan olevista ulkomaan kansalaisista. Lisäksi esityksessä ehdotetaan tehtäväksi täsmennyksiä eräitä väestötietojärjestelmään talletettavia tietoja koskevien säännösten sanamuotoon.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2013.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Uusi laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista (661/2009) on tullut voimaan maaliskuun alussa vuonna 2010. Kyseisessä laissa säädetään muun muassa väestötietojärjestelmän tietosisällöstä ja tietojen ylläpidosta, rekisterinpitäjän tiedonsaantioikeudesta, tiedon ilmoittamista koskevista velvoitteista sekä tietojen julkisuudesta ja niiden luovuttamisesta. Uuden lain myötä aiempaan väestötietojärjestelmän tietosisältöön on tehty muutoksia, joiden toteuttaminen puolestaan edellyttää tietojärjestelmämuutoksia. Näiden muutosten tekemiselle on vuoden 2010 laissa asetettu osaksi kolmen vuoden ja osaksi neljän vuoden määräajat. Hallintovaliokunta puoltaa kolmen vuoden siirtymäajan jatkamista yhdellä vuodella hallituksen esityksestä ilmenevien tietosisältöjen osalta, jotta tietojärjestelmämuutokset kyetään toteuttamaan asianmukaisella tavalla.

Hallituksen esityksessä on selostettu niitä ongelmia, joita liittyy toimitilahuoneistoja koskevien tietojen merkitsemiseen väestötietojärjestelmään. Toimitilatietojen ylläpitämisessä on erityisenä ongelmana se, että isojen toimitilakäyttöön tulevien rakennusten jakautuminen yksittäisiksi toimitiloiksi ei ole useimmiten selvillä vielä tilojen rakentamisvaiheessa. Toimitilajaot voivat myös muuttua rakennuksissa suhteellisen taajaan sen mukaan kuin yritykset aloittavat, lopettavat tai muutoin järjestävät toimintaansa. Saadun selvityksen mukaan tarkoitus on saattaa lain sisältö vastaamaan todellisuudessa vallitsevaa käytäntöä toimitilahuoneistoja koskevien tietojen ylläpitämisessä.

Väestötietojärjestelmään voidaan hakemuksesta tallettaa turvakielto, jos henkilöllä on perusteltu ja ilmeinen syy epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi. Kun turvakielto on tallennettu järjestelmään, voidaan kyseisen henkilön, hänen kanssaan asuvan puolison ja lapsen kotikunta, asuinpaikka, osoite ja muu yhteistieto luovuttaa vain sellaiselle viranomaiselle, jolla on oikeus ky-

seisten tietojen käsittelyyn. Voimassa olevan lain nojalla turvakielto voidaan myöntää ensimmäisellä kerralla enintään viideksi vuodeksi ja kiellon voimassa oloa voidaan sen jälkeen hakemuksesta jatkaa edelleen kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Turvakielto on tallettuna hallituksen esityksen mukaan väestötietojärjestelmään noin 11 000 henkilölle. Valiokunta katsoo, että turvakielto on perusteltua voida tallettaa erityisesti syystä hallituksen esityksessä ehdotetun mukaisesti myös toistaiseksi voimassa olevana.

Jotta hakija olisi tietoinen velvollisuudestaan hakea turvakieltoa kaikille perheenjäsenilleen nimenomaisesti erikseen, on lakiehdotukseen sisällytetty maistraatille velvoite antaa turvakielton hakijalle tarvittavaa tietoa turvakiellon välittömistä vaikutuksista. Maistraatin on kerrottava turvakiellon hakijalle mahdollisista vaikutuksista, joita voi seurata, jos turvakieltoa ei samalla haeta ja talleteta kaikille samassa taloudessa asuville perheenjäsenille. Valiokunta korostaa, että maistraattien tuleekin huolehtia siitä, että turvakieltoa koskevaan päätökseen sisällytetään riittävän yksityiskohtaiset tiedot turvakiellon välittömistä vaikutuksista ja muista turvakiellon hakijalle tarpeellisista turvakieltoon liittyvistä seikoista. Nämä seikat tulee ottaa huomioon myös Väestörekisterikeskuksen maistraateille laatimissa turvakieltoa koskevissa käytännösäännöissä sekä asiaa koskevassa koulutuksessa.

Valiokunta pitää tarpeellisena, että vastaisuudessa väestötietojärjestelmään voidaan henkilön omaan pyyntöön perustuen tallettaa perustiedot Suomessa toimivien ulkomaan edustustojen henkilökuntaan kuuluvista sekä heidän perheenjäsenistään ja yksityisessä palveluksessaan olevista ulkomaan kansalaisista. Henkilötunnuksen saaminen helpottaa näiden henkilöiden käytännön asioiden hoitamista Suomessa.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Pirkko Mattila /ps	Mika Kari /sd
vpj.	Maarit Feldt-Ranta /sd	Elsi Katainen /kesk
jäs.	Heikki Autto /kok	Timo V. Korhonen /kesk
	Jussi Halla-aho /ps	Antti Lindtman /sd
	Rakel Hiltunen /sd	Markus Lohi /kesk
	Reijo Hongisto /ps	Tapani Mäkinen /kok
	Risto Kalliorinne /vas	Ulla-Maj Wideroos /r.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto.